

MART 2004

TÜRK KÜTÜPHANECİLER
DERNEĞİ

İSTANBUL ŞUBESİ'NDEN HABERLER

MERHABA,

Uzun bir aradan sonra tekrar yeni bir sayımızla sizlerle. Mesleki gelişmeler adına yine birçok konu gündeme getirildi, tartışıldı ve hatta sinemalarda izlendi. Tüm bunların mesleğimize olumlu katkılar getireceğini umarak hepimizin 40. Kütüphane Haftası'nı kutluyoruz..

Bültenimizin bu sayısında; TKD İstanbul Şubesi'nin de desteklediği PULMAN-XT Projesi'yle ilgili olarak Doç.Dr. Bülent Yılmaz'ın ve Didar Bayır'ın birlikte hazırlamış olduğu **“PULMAN-XT Projesi ve Türk Kütüphaneciliğine Etkileri”** isimli makaleyi okuyacaksınız. Makelede Proje'nin Türk kütüphaneciliğine ve Türkiye'deki halk kütüphanelerine yansısıyla ilgili değerlendirmeleri bulacaksınız. Sayın Huriye Çolaklar **“Profesyonellik ve Kütüphanecilik Mesleği”** isimli makalesinde ise mesleğin profesyonellik kavramıyla olan ilişkisini incelenmiş. “İstanbul Kütüphaneleri ve Bilgi-Belge Merkezleri Rehberi” yazı dizisi bu sayımızda da devam ediyor.

40. Kütüphane Haftası'nı bu yıl **29 Mart - 4 Nisan** tarihleri arasında kutlayacağız. Ayrıntılı programa web adresimizden (<http://www.istanbul.kutuphaneci.org.tr>) ulaşabilirsiniz.

TKD İstanbul Şubesi olarak Şubemize bir **mekan** kazandırılması konusunda **destek çağrısı** yapılmıştır. Üyelerimizin, meslektaşlarımızın ve kütüphane dostlarımızın konuya hassasiyetle yaklaşacağına inanıyor ve bu yolda bizleri destekleyenlere ve destekleyecek olanlara şimdiden teşekkür ediyoruz.

Bülten'imize yazılarınızı, haberlerinizi bekliyor ve bizleri her zaman destekleyeceğinizi ümit ediyoruz. En yakın zamanda yeni mekanımızda görüşebilmek dileğiyle, sağlıklı kalın.....

Güssün Güneş

DUYURULAR

- Fransız Kültür Merkezi Kütüphane Müdürü **Nikoleta Bouilloux-Lafont** ve Koç Üniversitesi Kütüphanesi Müdürü **Jane Ann Lindley** ülkemizden ayrılarak başka ülkelerde yeni görevlerine başlamışlardır. Mesleğimize çok emekleri geçen bu iki meslekdaşımıza birer hatıra plaketi hediye edilmiştir. Kendilerine yeni görevlerinde başarılar dileriz.
- Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi'nin 40. Kütüphane Haftası etkinlikleri çerçevesinde 2 Nisan 2004 Cuma günü saat 20.00'de İTÜ Maçka Sosyal Tesisleri Havuzbaşı Restaurant'ta gerçekleştireceği "Kütüphaneciler Dayanışma Yemeği"ne bütün üyelerimizi ve dostlarımızı bekliyoruz. Yemek davetiyeleri ve ayrıntılı bilgi için Nihal Elbirlik (0-212-338 12 23, nelbirlik@ku.edu.tr)'i arayabilirsiniz.
- 11. Uluslararası Konferans «Kırım 2004» 3-15 Haziran tarihlerinde Ukrayna'da yapılacaktır. Konferansla ilgili ayrıntılı bilgilere <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2004/eng/index2.cfm> den ulaşılabilir.
- **70. IFLA Konferansı**, 22-27 Ağustos tarihlerinde Arjantin'in Buenos Aires şehrinde yapılacaktır. Toplantı ile ilgili ayrıntılı bilgilere <http://www.ifla.org/IV/ifla70/index.htm> ' den ulaşılabilir.
- Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü kuruluşunun 50. yılı dolayısıyla 21-24 Ekim 2004 tarihleri arasında Ankara'da "Kütüphaneciliğin Destanı" başlıklı uluslararası bir sempozyum düzenlemiştir. Yurt içi ve yurt dışından çok sayıda bilim insanının katılması beklenen, yoğun bilgi ve kültür alışverişinin gerçekleşeceği düşünülen bu sempozyumla ilgili ayrıntılı bilgiye <http://www.humanity.ankara.edu.tr/bilgibelge/2004.htm> ' den ulaşılabilir.
- 2004 yılı üyelik aidatlarımız 20,000,000 TL olarak belirlenmiştir. Üyelerimizin aidatlarını Koçbank Koç Üniversitesi Şubesi **26471493** TRL hesabına yatırmaları önemle rica olunur.

*****

Bültende yayınlanması istenilen yazılar editör adına ggunes@ku.edu.tr adresine gönderilmelidir. Yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Yazılar Bülten'in ve yazarlarının ismi belirtilerek kullanılabilir.

İletişim Adreslerimiz:

Web: <http://www.istanbul.kutuphaneci.org.tr/>

E-posta: nelbirlik@ku.edu.tr

Posta: Didar Bayır –Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi

Rumelifeneri Yolu 34450 Sarıyer/ İstanbul

PULMAN-XT PROJESİ VE TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİ'NE ETKİLERİ*

Doç. Dr. Bülent YILMAZ** ve Didar BAYIR***

Giriş

Son dönemlerde, özellikle iletişim ve enformasyon teknolojilerindeki hızlı değişim ile küreselleşme eğilimi kütüphane ve enformasyon hizmetlerinde geleceğe hazırlanma için uluslararası işbirliği çabalarını zorunlu duruma getirmeye başlamıştır. Dünyada yaşanan teknolojik ve bilimsel rekabet, iddialı bir topluluk olarak Avrupa ülkelerini bu konuda ortak projeler üretmeye zorlamaktadır. Avrupa Birliği'nin (AB) Çerçeve Programları, bilimsel ve teknolojik rekabette, üstünlük sağlamanın altyapısal koşullarını oluşturmak amacıyla gerçekleştirilmektedir. PULMAN (İleri Ağları Hareketlendiren Halk Kütüphaneleri- Public Libraries Mobilising Advanced Networks) Projesi'nin, çarpıcı teknolojik değişim, bilimsel ve teknolojik rekabet ve geleceği yakalama çabasının bir ürünü olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

---

* Dünya Kütüphane ve Bilgi Kongresi 69. IFLA Genel Konferansı ve Konseyi, 1-9 Ağustos 2003-Berlin'de Avrupa Komisyonu standında sunulan bildirinin gözden geçirilmiş metni.

**Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğretim üyesi. byilmaz@hacettepe.edu.tr

***Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi Müdürü ve TKD İstanbul Şubesi Başkanı. dbayir@ku.edu.tr

Bu çalışmada, PULMAN-XT Projesi hakkında kısaca bilgi verilerek, Projenin Türk kütüphaneciliğine ve Türkiye'deki halk kütüphanelerine yansımaları değerlendirilecektir.

PULMAN-XT Projesi

PULMAN Projesi, e-Avrupa sürecini gerçekleştirmede halk kütüphaneleri, müzeler ve arşivlerin potansiyel rollerini güçlendirmek için AB'nin üye ve aday üye ülkeleri arasında oluşturulmuş bir işbirliği projesidir. Proje, 2001 Mayıs ayında başlamış olup, Avrupa Komisyonu'nun 5. Çerçeve Programı içinde yer almıştır. Projenin amacı, "dijital çağa girmiş Avrupa'nın e-Avrupa olarak belirlenen geleceğine yönelik anahtar politikaların gerçekleştirilmesinde rol oynayabilecek halk kütüphaneleri, arşivler ve müzelerin yaratılması" olarak belirtilmiştir (PULMAN 2002:2). Ayrıca, Proje ile, halk kütüphaneleri, arşivler ve müzelerin bu yeni rolleri için verimliliklerini artırmak da hedeflenmiştir.

PULMAN Projesi Avrupa Komisyonu'nun 10 Nisan 2002 tarihli kararı ile AB üyesi olmayan Avrupa ülkelerini içine alacak biçimde PULMAN-XT (PULMAN Extended) adıyla yeni bir proje çerçevesinde genişletilmiştir. Proje süresi 15 Haziran 2002-14 Ağustos 2003 tarihleri arasında 14 ayı kapsamıştır. Projeye tam üye olarak Türkiye ve Rusya seçilmişlerdir. PULMAN-XT Projesi'ne koordinatörlük düzeyinde temsil edilerek katılan ülkeler şunlar olmuştur. Arnavutluk, Beyaz Rusya, Bosna-Hersek, Hırvatistan, Makedonya, Moldova, Karadağ, Yugoslavya ve Ukrayna. PULMAN-XT Projesi'nin amacı; Avrupa içinde ve Avrupa'ya komşu ülkelerde halk kütüphaneleri ile yerel ve bölgesel düzeydeki kültürel kurumlar arasında dijital hizmetlerdeki iyi uygulamaları desteklemek ve artırmak olarak belirlenmiştir.

PULMAN-XT Projesine katılan ülkelerin yükümlülükleri şunlardır:

- PULMAN İlkeler El Kitabı'nı o ülke diline çevirmek,
- Proje ile ilgili bir Ulusal Çalıştay düzenlemek,
- Politikacı, bürokrat ve yöneticiler arasında destek aramak,
- 13-14 Mart 2003 tarihinde Portekiz-Oeiras'da düzenlenen PULMAN Politika Konferansı'na en üst politik düzeyde katılımı sağlamak,
- Bu toplantıda yayımlanan Oeiras Bildirgesi'ni ülke diline çevirmek,
- Finlandiya, Yunanistan ve Letonya'da düzenlenen seminerlere katılmak,
- Üyeler arasındaki mentoring ve "kardeş kütüphane" etkinliklerini yerine getirmek.

PULMAN ve PULMAN-XT Projeleri için bir web sayfası da oluşturulmuş (www.pulmanweb.org.tr) ve belirli aralıklarla PULMAN Express adıyla bir haber bülteni çıkarılmıştır.

PULMAN-XT Projesi'nin Türkiye'de Uygulanması

Ulusal Komisyon ve Destek Grupları

Projeyi, Türkiye adına resmi olarak Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) yüklenmiştir. Proje süresince bakanlık düzeyinde destek sağlamak ve bu desteği sürdürmek için Projeye ilişkin olarak bir *Ulusal Komisyon* kurulmuştur. Bu Komisyon'da Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürü, Kütüphaneler Genel Müdür Yardımcısı, TKD Genel Başkanı, TKD İstanbul Şubesi Başkanı ve Kütüphanecilik Bölümü öğretim üyeleri yer almıştır. Proje ülke koordinatörlüğünü Doç. Dr. Bülent Yılmaz ile Didar Bayır üstlenmişlerdir.

Projenin başarıya ulaşması ve Proje için olumlu bir anlayış yaratılması için Türkiye'deki kütüphane ve kütüphanecilerin desteğini almak son derece önemlidir. Bu amaçla aşağıdaki kurumlardan Proje için destek istenmiş ve bu destek sağlanmıştır. Bu kurumlarla Proje süresince sıkı bir işbirliği gerçekleştirilmiştir. Desteği alınan ve işbirliği yapılan kurumlar şunlardır:

1. Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü
2. Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi
3. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri
4. Üniversiteler (Koç, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi)
5. Yaratıcı Kütüphane Hizmetleri Grubu
6. Yabancı ülkelerin kültür birimleri (Goethe Enstitüsü, İngiliz Kültür Heyeti, Fransız Enstitüsü, Servantes Enstitüsü, Amerikan Bilgi Kaynakları Merkezi)

PULMAN-XT Projesi 24-25 Haziran 2002 tarihinde Kültür Bakanlığı'nın desteğiyle İstanbul'da yapılan başlangıç toplantısı ile fiilen başlatılmıştır.

PULMAN İlkeler El Kitabı'nın Çevrilmesi

PULMAN İlkeler El Kitabı kütüphane ve enformasyon hizmetlerine yönelik politika ve strateji geliştirmede politikacılara, kütüphanelerde de uygulamacılara yardımcı olmak amacıyla hazırlanmış oldukça kapsamlı bir kaynaktır (bkz. www.pulmanweb.org.tr). Kaynak, Türkçe'ye Koç Üniversitesi'nde çalışan bir grup kütüphaneci tarafından gönüllü olarak çevrilmiştir. Kaynağın

editörlüğü de, yine gönüllü olarak İngiliz Kültür Heyeti'nden Selma Aslan tarafından yapılmıştır. *İlkeler El Kitabı*'nın çevirisi Ulusal Çalıştay'dan önce bitirilmiş ve Çalıştay'da katılımcılara CD olarak dağıtılmıştır. Kitap, ayrıca, TKD ve TKD İstanbul Şubesi web sayfalarına da konmuştur. Kaynağın daha sonra çıkan 2. basımının gözden geçirme işlemleri de aynı ekip ve editör tarafından gerçekleştirilmiştir. Kaynak halen yayım için baskıdadır.

PULMAN-XT Ulusal Toplantısı

PULMAN-XT Projesi'nin temel yükümlülüklerinden birisi olan Ulusal Toplantı (Workshop) Kültür Bakanlığı, halk kütüphaneleri, üniversite kütüphaneleri, çeşitli kültür kurumları, müzeler, arşivler, üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinden gelen 110 katılımcı ile 16-19 Kasım 2002 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Toplantı 18 oturumda yapılmıştır. Toplantı oturumlarında *İlkeler El Kitabı*'ndaki konular ayrıntılı olarak incelenmiş ve bu konularda Türkiye'nin durumu tartışılmıştır. Her oturumda PULMAN ilkeleri Türkiye koşulları çerçevesinde de değerlendirilerek, ilke düzeyinde sonuçlara ulaşmaya çalışılmıştır. Bu içerikte 18 ilke belirlenmiştir. Toplantı sonucunda şu kararlar alınmıştır:

- Kültür Bakanlığı'na sunulmak üzere bir bildirme hazırlanmalıdır,
- Halk kütüphaneleri üzerine bir sempozyum düzenlenmelidir,
- Halk kütüphaneleri için acil bir eylem planı/stratejisi hazırlanmalıdır,
- Bir halk kütüphanesi yasası çıkarılmalıdır,
- Halk kütüphanecilerinin hizmetiçi eğitimleri sürdürülmelidir.

Eğitim Programları

Projede, eğitim kapsamında, dört halk kütüphanecisi Yunanistan'ın Veria Halk Kütüphanesi'nin düzenlediği seminere katılmışlardır. Üç kütüphaneci Goethe Enstitüsü ve İngiliz Kültür Heyeti'nin bursu ile İngilizce ve Almanca dil kursuna gönderilmiştir. Bir kütüphaneci ise Goethe Enstitüsü bursu ile 3 aylık bir halk kütüphanesi eğitim programı için Almanya'ya gitmiştir. Yunanistan ve Almanya'ya giden kütüphaneciler dönüşlerinde çalıştıkları kurumlardaki meslektaşlarına aldıkları eğitimle ilgili seminerler vermişler ve izlenimlerini yazmışlardır.

Pilot Proje

PULMAN-XT Projesi ile özellikle Kültür Bakanlığı düzeyinde ilginin ve dikkatin halk kütüphanelerine çekileceği, bunun da bir fırsat olacağı düşüncesi ile Türkiye'nin en büyük üç ilinin (İstanbul, Ankara ve İzmir) merkez halk kütüphanelerinin PULMAN İlkeleri ışığında otomasyona geçirilmesine yönelik bir proje geliştirilmesi düşüncesi doğmuştur. Bu pilot proje ile Türkiye'deki halk kütüphanelerinin

otomasyona geçişinde onlar için bir model yaratmak amaçlanmıştır. Taslağı oluşturulan Proje, Ulusal Toplantıda bir gün boyunca tartışılmıştır. Toplantı sonunda belirlenen bir grup Pilot Proje'yi hazırlama sorumluluğunu almıştır. Pilot Proje, ilgili grup tarafından hazırlanmış ve Kültür Bakanlığı Müsteşarı ile Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'ne sunulmuştur. Kültür Bakanlığı Projeye son derece olumlu bakmıştır. Daha sonra Proje için bir sponsor listesi oluşturulmuştur. Kültür Bakanlığı'ndan bu sponsorlara erişim ve desteklerini sağlamak için kulis yapması ve referans olması istenmiştir. Ayrıca, Kültür Bakanlığı'nın bu proje için bu üç pilot kütüphaneye ödenek aktarması talep edilmiştir. Kültür Bakanlığı bu talebi uygun görmüş ve ilgili kütüphanelere yaklaşık 60'ar milyar TL. ödenek göndermiştir. Bu ödenek ile üç kütüphane otomasyon altyapı ve diğer eksiklerini giderecek bütçeyi sağlamıştır. Proje için sponsorlarla iletişim de sürmektedir.

PULMAN-XT PROJESİ'NİN TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİNE ETKİLERİ

PULMAN-XT Projesi'nin Türk kütüphaneciliği üzerine etkilerini kısaca şöyle sıralayabiliriz:

- Proje ile Türkiye'de halk kütüphaneleri tekrar gündeme gelmiş ve ilgi artmıştır. Çeşitli kesimlerden kişiler halk kütüphaneleriyle ilgili konuları tartışmaya başlamışlardır.
- Proje uluslararası bir Komisyon'un inisiyatifi olduğundan, daha önce hiç uluslararası işbirliği tecrübesi olmayan halk kütüphanecileri için önemli bir fırsat yaratmıştır.
- Proje Türkiye'de halk kütüphaneleri ile diğer türden kütüphaneler/kurumlar arasında işbirliği ortamı sağlamıştır.
- Resmi makamlardan halk kütüphanelerine karşı pozitif yaklaşımlar olmuştur.
- Proje'nin ana ürünü olan *İlkeler El Kitabı* halk kütüphaneleri için şimdiye kadar yayınlanmış en önemli kaynaklardan biri olarak ortaya çıkmıştır.
- Ulusal Toplantı sırasında halk kütüphaneleri ve kütüphanecileriyle ilgili konular etraflıca tartışılmış ve temel ilkeler kabul edilmiştir.
- Bu Proje'nin içinden "Pilot Kütüphaneler Projesi" doğmuştur. Başlangıç olarak üç pilot kütüphane seçilmiştir ancak gelecekte bunların sayısının artacağına inanılmaktadır.
- Proje ile halk kütüphanecilerinin teknoloji ve yabancı dil alanındaki eğitimleri hem ülke içinde ve hem de yurt dışında desteklenmiştir.
- Pilot Proje ile halk kütüphaneleri için proje geliştirme fikri oluşmaya başlamıştır.
- Proje ile ilgili olarak ulusal kaynaklarda ve ilgili web sitelerinde çeşitli yayınlar yapılmıştır.
- En önemlisi, kaynakların ve içeriklerinin paylaşımı açısından müze ve arşivlerle yakın işbirliğinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Karşılaşılan bir takım bürokratik güçlüğü rağmen Proje başarıyla tamamlanmıştır.

Sonuç ve Gelecek

Projede elde edilen sonuçlar çerçevesinde geleceğe yönelik olarak Türk halk kütüphaneleri için yapılması gerekenler şöyle sıralanabilir:

- Yönetimlerinin uygun koşullar sağlamasıyla merkezi idareden yerel otoritelere geçmesi,
- Kadrolarındaki kütüphanecilik okullarından mezun olmuş kütüphanecilerin sayılarının mutlaka artırılması,
- Gelişen teknolojiye ayak uydurabilmeleri adına teknik personelin mutlaka kadrolarında yer alması,
- Personelin hizmetiçi eğitimlerine önem verilerek, bilgisayar ve yabancı dil eğitimi almalarının sağlanması,
- Kütüphanecilik okulları ile halk kütüphanecileri arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi,
- Halk kütüphaneleri için stratejilerin belirlenmesi ve bir yasanın çıkarılması,
- Diğer kütüphane türleri, örneğin üniversite kütüphaneleri ile müzeler, arşivler ve yabancı kültür merkezleri gibi kurumlarla ortak çalışmaların başlatılması,
- Yaratıcı kütüphane hizmetlerinin desteklenmesi,
- Kamu ve özel sektörün desteğinin aranması,
- Politikacılardan mutlaka destek alınması,
- PULMAN-XT Projesi'nin 6. Çerçeve Programına taşınması (bu Türkiye'nin yine içinde bulunduğu CALIMERA Projesi ile gerçekleşmiş bulunmaktadır) gereklidir.

Sonuç olarak bu Proje ile ulusal düzeyde olduğu kadar, uluslararası düzeyde de işbirliği sağlanmış ve ortak çalışabilme deneyimi kazanılmıştır.

Kaynakça

PULMAN (2002). Extension proposal: preliminary dossier of information on 11 countries. Draft Ed. By Rob Davies.

PROFESYONELLİK VE KÜTÜPHANECİLİK MESLEĞİ

Huriye Çolaklar*

Bu yazıda “profesyonellik” kavramı açıklanmaya çalışılacaktır. Ayrıca profesyonellik açısından kütüphanecilik mesleği ele alınacaktır. Bu yazının amacı, kütüphanecilik mesleğinin “profesyonellik” kavramıyla olan ilişkisini yansıtmaktır.

Profesyonelleşme, çağdaş toplumlarda meydana gelen en önemli değişikliklerin başındadır. Günümüzde insanın kendi konusunda her şeyi bilmesi şart olmuştur. Eskiden, bir insan ne kadar çok şey bilirse kıymeti o kadar artardı. Bundan dolayı “*bilge insanlar*”ın toplumda ayrı bir yeri vardı. Şimdi ise, başarıya ulaşabilmek için çalıştığımız alana ilişkin her şeyi bilmek gerekiyor. Yani, “**Profesyonellik**” önem taşımaktadır. O halde profesyonellik nedir?

Profesyonellik kavramını açıklamaya çalışırken, önce profesyonellikle ilişkili “**meslek**” kavramının anlamını inceleyelim. Meydan Larousse’da “meslek” (İng. profession), *bir kimsenin hayatını kazanmak, geçimini sağlamak için yaptığı iş* olarak tanımlanır. “The Shorte Oxford English Dictionary on Historical Principles” adlı sözlükte ise, *‘kişinin yeteneklerini ortaya koyduğu ve izlediği iş(vocation) ya da belli bir alanda edinilmiş bilgilerin başkalarını etkileyecek biçimde uygulanması ile oluşmuş bir iş’*dir. Bir başka sözlükte (A Dictionary of the Social Sciences) mesleğin tanımı, *‘ustalık ve bilgi gerektiren entelektüel teknik, gönüllü dernek ve davranış kuralları ile karakterize edilecek iş’* olarak yapılmıştır. **Profesyonel** (İng. professional) kavramının sözlük anlamı, öğrenilmiş ya da yetenek kazanılmış bir işe ait olan kişi (the Shorte Oxford English Dictionary on Historical Principles)’dir. Yine Türkçe bir sözlükte ‘profesyonel’ kavramı, “bir işi meslek edinmiş (kimse), meraklı ve hevesli karşıtı”¹ olarak açıklanmıştır.

Büyük Larousse sözlüğünde profesyonel;

- Amatör’e karşıt olarak bir mesleği, bir işi düzenli olarak sürdürebilen kişi,
- Bir etkinliği çok yetkin bir biçimde uygulayan kimse,
- Bir sporu yapmak ya da kimi zaman öğretmek için para alan sporcu,
- Herhangi bir etkinlikte özel bir deneyimi olan kimse,

---

* İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Kütüphanesi

¹ Aysel Yontar (San) . “Profesyonellik Açısından İstanbul Kütüphaneleri”. *Türkiye’de Kütüphane Alanında Teori ile Uygulama İlişkisi Sempozyumu (7-8 Mayıs 1987, İstanbul)*, haz.Meral Alpay, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, 1988. s.192.

olarak tanımlandıktan sonra, “bir işin profesyoneli olmak” da onu en ince ayrıntılarına kadar öğrenmiş olmak şeklinde ifade edilmektedir. “Profesyonellik” ise, ‘profesyonel olma durumu’²dur. Buna göre “**Profesyonellik**” kavramının sözlük anlamı, Fransızca iş (profession) kelimesinden türemiş olup, çalışan anlamını³ içermektedir. Kavram olarak anlamı, yaptığı işi hakkını vererek ama kendi çıkarlarını da güncel tutarak özel hayatı ile iş hayatı arasında dengeyi kurabilen insan modelidir.

Profesyonelliğin en sade anlamı, meslek sahibi olmaktır. Meslek sahipliğini iş, diploma, pozisyon, gelir veya unvan sahipliğinden ayırt etmek gerekir. Profesyonel, “işini iyi yapan insan”, “para için çalışan insan”dır.⁶ Yalnızca para kazanmak amacı ile meslek sahibi olunmaz. Bir profesyonel için, ihtiyaç ötesine geçen para mesleğini geliştirmenin aracıdır. Ancak, profesyonel geçimini mesleğinden temin eder. Her iş sahibi, profesyonel değildir. Yani, tezgahta müşteriden para alıp mal vermek “tezgahtarlık” mesleğine sahip olduğu ve bu işi profesyonelce yaptığı anlamına gelmez.

Profesyonellik denilince, öncelikle bir alanda gelir sağlayacak düzeyde bilgi, beceri ve deneyim kazanmış olmak akla⁴ gelmektedir. Bir anlamda profesyonellik, bir işi “*gülmüseyen ciddiyetle*” ele almaktır. Yani, bir taraftan ayrıntıyı hiçbir ayrıntıyı şansa bırakmayan bir profesyonellik anlayışı; diğer yandan da işin psikolojik yönünü inceleyen bir yaklaşımdır. Bu bileşke, hem bireysel, hem de kurumsal başarının gerçekleşmesini sağlar.

Robert Schemel, profesyonelliği “kabul edilmiş profesyonel standartlara göre hareket etme, iş ortamına uygun giyinme ve diğer kişilerle olan ilişkilerinde yeterince saygılı davranma” şeklinde tanımlamıştır. Bernard Barber de, profesyonelliğin davranışsal boyutunu dikkate alarak profesyonel davranışı dört temel özellik aracılığı ile açıklamıştır.⁵

- Yüksek derecede genel ve sistematik bilgi
- Bireysel çıkardan çok toplumsal çıkarlara yönelme
- İşteki toplumsallaşma süreci içerisinde ve uzmanların kendilerinin gönüllü olarak kurdukları ve işlettikleri dernekler aracılığı ile etik kanunlar sayesinde yüksek derecede kendi kendine davranışları kontrol etme eğilimi
- Bireysel çıkar anlamına gelmeyen, ancak işteki başarıları sembolize eden (para veya

² *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, İstanbul: Milliyet Gazetecilik, s.9576.

³ [Çevrim İçi] Elektronik adres: <http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=profesyonellik>

⁶ “Başarı Aslanın Midesinde”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: http://www.bizimsahife.com/gbabcisi/gb.basari_aslanin_24.html

⁴ “Amatör Profesyonellik”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: http://www.journals.hacettepe.edu.tr/haydi/haydi2_1.html

⁵ Mehmet Cemil Özden, “Profesyonellik Üzerine...”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: http://www.mcozden.com/forum3_15pu.htm

manevi olarak onurlandıran) bir ödül sisteminin varlığı.

Profesyonel kişi, profesyonel olarak kabul edilen bir meslekte çalışan kişidir. Profesyonel kişi, profesyonel bilgi ve becerilere sahip olduğunu belgeleyerek kanıtlayan ve açıklayan, aynı zamanda profesyonel nitelikte çalışma ve davranış özellikleri gösterir. “Profesyonellik”, “kişiler, işler ve kuruluşlar için kullanılabilir. “Meslek” kavramı, profesyonel olan ve olmayan tüm iş ve uğraşlar için kullanılır. **Profesyonel meslek** ise, belli bir ücret karşılığında uzmanca bir hizmet veya tavsiyede bulunmak üzere yapılan, ihtisaslaşmış entelektüel bir çalışma veya eğitime dayanan, toplumsal açıdan değeri olan özel iş veya uğraştır.⁷

Profesyonel bir kimliğe sahip bir meslekteki çalışanların özellikleri şu şekilde tanımlanabilir.⁸

- **Sorumluluk sahibi olma.** Tarafsızlık ilkesine bağlı olarak en iyi standartlarda hizmet vermek. Hizmet ettiği kesime ve kaynağı ne olursa olsun her tür entelektüel haklara saygılı davranmak.
- **Tarafsızlık ilkesi.** Yaptığı seçimlerde, verdiği kararlarda ve hizmet anlayışında müşterinin/kullanıcının çıkarlarını ön planda tutarak kendi bilgi, deneyim ve analizlerinden yararlanmak.
- **Yetkinlik düzeyi.** Çalışanların yüksek kişisel ve mesleki becerilere sahip olması beklenilir. Kendilerini geliştirmeye yönelik olarak sürekli gözden geçirmeleri ve geliştirmeleri gerekir.
- **Gizlilik.** Hizmet ettikleri müşterinin/kullanıcının hakkındaki bilgileri (kamuya mal olana dek) gizli tutarlar. Bireyler ve kayıtlar hakkında konuşmazlar, bilgi vermezler. Bu bilgileri ticari amaçlar için kullanmazlar.
- **Müşteri/Kullanıcı çıkarlarını gözetme.** Çalışanlar müşteri/kullanıcı ile herhangi bir çıkar çatışmasına girmez. Müşterilerin çıkarlarını korumak için çalışır.
- **Rasyonel ücretlendirme.** Profesyonel kişinin alacağı ücret, üzerinde önceden anlatılmış metot ve miktarın verilen hizmet ve alınan sorumlulukla doğru orantılı olmalıdır.
- **Şirket/Kurum kültürüne uyum.** Çalıştığı şirket/kurumun değerlerine, ilkelerine, kurallarına, yasalarına ve kültürüne karşı saygılı bir tutum içinde olmalıdır.
- **Geniş profesyonellik anlayışı.** Profesyonellik ilkelerini sadece hizmet ettiği kesime değil, profesyonel ve amatör diğer kurumlarla olan ilişkilerinde de korumak.

⁷ Yontar, a.g.e., s.193-197.

⁸ “Danışmanlık Etik Kuralları”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: http://arge.com.tr/tr/danis_etik.html

“Profesyonellik” kavramının özünde; kurumsal bağlılık, sorumluluk duygusu, tarafsızlık, gizlilik gibi etik değerler de mevcuttur. Çünkü profesyonellik, bireylerin bir yetkinliği olmasının yanı sıra bir “**çalışma felsefesi**”ni ifade eder. Bu felsefeye göre işveren-çalışan-müşteri/kullanıcı ilişkisinde profesyonel yaklaşım, iş etiğine uygun davranmayı gerektirir

Profesyonellik ve etik kavramları iş yaşamında sıkı bir ilişki içersindedir. Kişinin işini iyi yapması, bunun ilerletmesi, işini takip etme, işini önemseme, uygulama ve uygulama sonrası çalışma disipliniinde etik kurallarından bahsetmek mümkündür.

Bir profesyonelin çalışma hayatındaki motivasyonu mesleki gelişme ile mümkündür. Her zaman daha iyi olmaya çalışır. Bu anlamda profesyonel kişi, bilgiyi kullanabilir. Her insan salt bilgi sahibi olabilir; ama bilgiyi üretime dönüştürebilmek profesyonel kişinin işidir.⁹

Profesyonelliğin öğreniminde, en baş rolü örgüt içi “egemen iş yapma tarzı”, “atmosfer” ve “insan ilişkileri” oynar. Profesyonellik neyin nasıl yapılmasının yanında neyin yapılmamasını da anlatır.¹⁰

Görüldüğü üzere, profesyonellik uzmanlaşmayı gerektirir. Profesyonelliğin “eğitim”, “geliştirme”, “etik”, “yaşama”, ve “yaşamak için çalışma” gibi anlamları vardır. Bir meslek, bir hayat tarzı demektir. Profesyonellik emek ister. Profesyonelin bir unvanı vardır, o da mesleği. Profesyonele bu unvanı ürettiği iş verir. Dolayısıyla profesyoneller atanmaz. Profesyonelliği kişi kendi kazanır ve kurallarına uymadığı takdirde kendisi kaybeder.

Yukarıdaki bu açıklamalardan sonra kütüphanecilik mesleğinin profesyonellik koşulları ise şunlardır:¹¹

- Meslek en az lisans düzeyinde olan uzman eğitim sunmalıdır.
- Hazırlık eğitimi olmalıdır. Kuram ve uygulama arasında denge olmalıdır.
- Sürekli eğitim programları düzenlemelidir.
- Diploma, sertifikalar, belgeler büyük ölçüde mesleğin kendisi tarafından belirlenip denetlenmelidir.
- Mesleğin derneği olmalı.
- Mesleki araştırma ve yayın yapabilmeli.

⁹ Özden, a.g.e.

¹⁰ İrfan Erdoğan, “Kitle İletişim: İdeolojik ve Ekonomik Pazarlama”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: [http:// media.ankara.edu.tr/~erdogan/massmedia.html](http://media.ankara.edu.tr/~erdogan/massmedia.html)

¹¹ Yontar, a.g.e., s.197-198.

- Meslek elemanları, mesleki bilgi ve becerilerini kullanmada belli bir özelliğe sahip olmalı.
- Meslek elemanları uygun pozisyonlarda görev almalı, ödüllendirilmelidir.
- Meslek, profesyonelliğin gerektirdiği tutum ve davranışları belirleyen bir ahlak yasasına sahip olmalı. Yani, bir “etik ve ahlak” kültürü olmalıdır.
- Meslek elemanları birbiriyle ilişkilerinde işbirliği, eşitlik ve destekleyicilik esaslarına uygun davranışlarda bulunmalıdır.
- Meslek elemanları kendilerini mesleklerine adanmak ve mesleki uygulamalarında maddi çıkar düşüncesi yerine “en iyi hizmeti verme” kaygısıyla hareket etmelidir.

Aysel Yontar, kütüphanecilik mesleğinin profesyonellik özelliği taşıyıp taşımadığını sorguladığı “*Profesyonellik Açısından İstanbul Kütüphaneleri*” adlı bildirisinde, kütüphanecilik mesleğinin ülkelere göre değişen düzeylerde de olsa profesyonel özelliklere sahip olduğunu¹² ifade etmektedir. Yine Yontar’ın İstanbul kütüphanelerinde yapmış olduğu bir araştırmasında, meslek öğrenimi görmüş kütüphanecilerde de profesyonellik bilincinin zayıf olduğu¹³ belirtilmektedir.

Profesyonel bir kütüphaneci, yabancı dil bilgisi, mesleki eğitimin ve tecrübeye sahip olma, mesleki alanında araştırma yapabilme yeteneği, mesleğe bağlılık, mesleki faaliyetlere katılma, meslek ahlakına uygun davranışlarda bulunma, meslek derneğine üyelik gibi özellikler taşımaktadır. Ayrıca profesyonel bir kütüphaneci, uygulamanın dayandığı kuramsal bilgi temelini ve üretilmiş veya üretilecek uzmanlık becerilerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması sürecine aktif olarak katılmalıdır.¹⁴ Bundan dolayı kütüphanecinin, ‘yaptığı iş ve konumunu gözden geçirme’, ‘düşünmeyi’ ve ‘anlama-yargıda bulunmayı’ gereken ‘profesyonel’¹⁵ bir yönü vardır.

Profesyonel bir kütüphaneci, kendi görevinin hizmet verdiği kurum içindeki yüksek değerinin bilincinde olmalıdır. Kurumun proje ve ekip çalışmalarına her an katılmaya hazır olduklarını açıkça göstermelidir. Okura yönelik bilgilendirme malzemesi hazırlamalı ve kullanıcı eğitimi vermelidir. Yine profesyonel bir kütüphaneci, diğer kütüphane, eğitim, araştırma ve kültür kurumlarıyla işbirliği içinde olmalıdır. Aynı zamanda profesyonel bir kütüphaneci, mesleğin imajını, statüsünün yükselmesine ve

---

¹² Yontar, a.g.e., s.195-197; Hülya Dilek. *Kütüphane Biliminin Kapsamı ve Türkiye’de Durum*. İstanbul: TKD İstanbul Şubesi, 1992. s.95.

¹³ A.g.e., a.y.; Dilek, a.g.e., s.95-96.

¹⁴ a.g.e., s.203-206.

¹⁵ Özer Soysal. “Bilgileşim Devrimi ve Kütüphaneci”, *Türk Kütüphaneciliği: Bilginin Yazgısı*, Ankara: TKD, 1998. s.401-407.

tanınmasına önemli katkılar sağlar. Profesyonel olmamak ise zarar verecektir.

Meslekler, toplum yaşamında insanların gereksinimlerini karşılamak için ortaya çıkmıştır. Tıpkı canlı organizmalar gibi meslekler de, içinde bulunduğu toplumun gelişmesine bağlı olarak değişiklik gösterir. Bir mesleğin sürekliliği ve gelişmesi, o mesleğe yeni girenlere bilgi birikiminin aktarılması ve onların da katkıda bulunmasıyla gerçekleşir. **“Meslek vardır, insanları yüceltir; insan vardır, meslekleri yüceltir”** özdeyişi kütüphanecilik mesleğinde (Türkiye için) insan unsurunu ön plana çıkarmaktadır. O halde, bu mesleği yüceltecek profesyonel anlayışa sahip kütüphanecilerin varlığı nitelik ve nicelik olarak, gereksinim¹⁶ vardır. Ayrıca, bu mesleğin ve üyelerinin toplum içinde değer kazanmaları için sivil toplum örgütleri olan dernek ve sendikalar vb. kurmaları zorunludur.

Bir mesleğin profesyonel bir meslek olarak kabulü aynı zamanda mesleki bir örgütlenmenin varlığını da gerektirir. O halde örgütlenme nedir? Oya Gürdal, *“Niçin Mesleki Örgütlenme?”* başlıklı bir bildirisinde örgütlenmenin tanımını şu şekilde yapar:¹⁷

Örgütlenme (organisation), birey ya da kuruluşların ortak bir amaç ya da eylemi gerçekleştirmek için bir araya gelmesi anlamını taşımaktadır. Örgütlenme teriminin karşıtı çözülmüzdür (disorganisation). Bu bağlamda örgütlenme *“niçin önemlidir”* sorusunun karşılığı olarak mesleki örgütlenme olmasa idi, mesleki çözülmüzdü. Yani, birey ve/veya kuruluşların, ortak amaç doğrultusunda birleşmesi veya bütünleşmesi olmasaydı, örgütlenme sürecinin getireceği avantajlar, yerini, çözülmünün getireceği dezavantajlara bırakırdı.

Mesleki örgütlenmeyi gerçekleştirmede dernek, birlik, oda, federasyon vb.nin tümü, içinde yer aldıkları toplumun genel iyiliği için çalışmaktadır. Profesyonel bir meslek olma yönünde, ilişkili olduğu konunun ya da disiplinin ilerlemesini sağlamak ve o alanda uğraş veren bireylerin ekonomik ve sosyal statüsünün yükselmesini gerçekleştirmek o meslek için büyük önem taşımaktadır.

Kütüphaneciliğin toplumda kazanmayı hedeflediği saygınlığını Goethe¹⁸ örneğinde olduğu gibi, Batı toplumu kütüphaneciye, yani Goethe'nin kendisine verdiği bilgiye kavuşturan meslek grubuna, bilginin bilincinde olduğu için büyük saygı göstermektedir. Diğer yandan da, kütüphanecinin bu saygınlığa layık olması için hem mesleki, hem de evrensel kültür açısından kendisini geliştirmesi,

---

¹⁶ Ahmet Karakaş. “Meslek Lobiciliği ve Kütüphanecilik”, *Türk Kütüphaneciliği*, 1992, 6(3), s.172-173.

¹⁷ Oya Gürdal. “Niçin Mesleki Örgütlenme?”, *21.Yüzyıla Doğru Türk Kütüphaneciliği: 35.Kütüphane Haftası Bildirileri (15-21 Mart 1999, Ankara)*, Ankara: TKD, 1999. s.111.

¹⁸ Goethe (1749-1832), Büyük Alman yazardır ve kütüphanelerin üst yöneticiliğini yapmıştır. Kütüphanecilik alanında pek çok reformu gerçekleştirmiştir. Ünlü Alman Klasik Dönem Merkezci Kütüphanesi'nin temeli Goethe'nin geliştirdiği Weimar Dükalığı Kütüphanesi'dir.

somut eserler bırakması gerekir.¹⁹ Böylece toplum, kendisinin gelişmesi için eser verenleri “kütüphaneci/profesyonel kişi” olarak tanımlar.

Bir mesleğin toplumdaki saygınlığını arttırması, büyük ölçüde bireysel ve örgütsel çabalarla olur. Profesyonellik açısından, bilgi toplumu yaratmada en önemli sorumluluğu üstlenen bir meslek grubu olarak kütüphaneciliğin gerek “mesleki eğitimi” ve gerekse “mesleki örgütlenmesi” dikkate alınmalıdır. Osman Tahsin Öcal’a göre kütüphaneciler, kütüphane hizmetlerinin planlanmasından ve yönetiminden, dermeye girecek materyallerin seçiminden ve sağlanmasından, okuyuculara yardımcı olmaktan ve kütüphane hizmetleriyle toplum arasında etkili bağlar kurmakla²⁰ yükümlüdür.

Yine Öcal, “yaygın eğitim kurumu ve örgün eğitimin bütünleyicisi olan kütüphanelerde görev yapan, genel eğitimin ve kültürün gelişmesi, özgün birey ve ondan kaynaklanacak ergin toplumun yaratılması için gerekli okuma, düşünme ve araştırma ortamı hazırlamaya çalışan kütüphaneciler, insanların çevresi ve diğer insanlarla ilişki içinde önüne koyduğu amaçlarını sonuçlarını da düşünerek ve kendi zihinsel kapasitelerini artırarak gerçekleştirebilmelerine, yaşamda buldukları anlamı zenginleştirebilmelerine, bilgi kaynaklarını hizmetlerine sunarak yardımcı olur”²¹ diye profesyonel kütüphanecinin özelliklerinden bahseder.

Melvil Dewey’e göre kütüphaneci ise, hizmet ettiği toplumun isteklerini karşılayacak en iyi konularda, en değerli eserleri imkanlar ölçüsünde kütüphanesinde bulundurmağa çalışmalıdır. Sonra da okuyucuları arasında okuma isteği yaratmalıdır. Eğer kütüphaneci, profesyonel kimliğini taşıyıcı ise, okuma alışkanlığını kısa sürede hizmet ettiği bütün topluma aşılacaktır.²²

Hasan S. Keseroğlu, bir bildirisinde “Cumhuriyetin ilanının sonra, pek çok alanda olduğu gibi, kütüphanecilik alanında da eğitim görmek üzere yurt dışına iki kişi gönderilir. Bu kişilerin yurda dönüşleriyle kütüphanecilik kursları başlar. Bunlar kütüphanecilik konusunda toplumun bilgilendirilmesi yönünde çalışmalar ve yayınlar yapar. Bu çalışmalar üniversite düzeyinde kütüphanecilik bölümlerinin kurulmasıyla sonuçlanır” der ve **kütüphaneciliğin** bir “**uzmanlık**

---

¹⁹ Tülin Sağlamtunç. “Johann Wolfgang von Goethe ve Batı’da Kütüphaneciye Bakış”, *Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını: TKD’nin Kuruluşunun 50.Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri (17-21 Kasım 1999, Ankara)*, Ankara: TKD, 1999. s.211-212.

²⁰ Osman Tahsin Öcal. “Kütüphaneciliğimiz Üzerine”. *Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını: TKD’nin Kuruluşunun 50.Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri (17-21 Kasım 1999, Ankara)*, Ankara: TKD, 1999. s.444-445.

²¹ A.g.e., s.441-442.

²² Melvil Dewey. “Meslek Olarak Kütüphanecilik”, çev.Osman Ersoy, *TKDB*, 1958, 7(3-4), s.2.

alanı”olarak algılandığını²³ belirtir.

Kurumlar, yasal dayanaklara bağlı olarak doğar, gelişir ve hizmetlerini sunarlar. Kütüphane kurumunun da kendine özgü ilkeleri, kuralları ve yasal dayanakları vardır. Biz de bunun en tipik örneği, ilk yasaya sahip Milli Kütüphane’dir. Yasal dayanak açısından bakıldığında, halk kütüphanelerinin kütüphanelerarası ödünç verme yönetmeliği olmasına karşın, bu yönetmelik çalışmaz. Ancak üniversite kütüphanelerinin böyle bir yönetmeliği olmamasına karşın, kütüphanelerarası ödünç verme çalışmaktadır.²⁴ Görüldüğü gibi, bizde kütüphaneler her zaman kişilerin bireysel tutumlarına bağlı olarak gelişmiştir. Burada mesleki kişiliğin ön plana çıkması önemlidir. Henüz kütüphanecilik mesleği, kendi yasalarını, kurallarını, ilkelerini ve standartlarını oluşturamamıştır.

Bir meslek eğitiminde, mesleğe hazırlanan gençlerin zihinsel yapısı/moral önemlidir. Çünkü, onların niteliği, mesleki meselelerin çözümünde en büyük destek olacaktır. Bu sebepten, meslek eğitimin özünde, onların öncelikle “*insani değer yargıları*”nı benimseyerek yetişmeleri yer almaktadır. Değişik bir şekilde “insani değer yargıları” ifadesi, -mesleğe karşı sorumluluk ve mecburiyet içinde olma- olarak anlaşılabilir. “**Mesleki sorumluluk ve mecburiyet bilinci**”nin doğuşunda öncelikle ‘**kişi**’nin kendisi vardır. Çünkü sorumluluk hissi, kişinin ‘mesleğe inanç ve saygısı’ndan kaynaklanır. Öyleyse meslek seçiminde dikkat ve önem gerekir. Bu yoldan belirlenecek eğilimler, mesleğe yönelişin çekirdeğini oluşturur.²⁵

Mesleğe duyulan inanç ve saygının yarattığı ‘*kendini o mesleğe karşı sorumlu hissetme*’ hali, “**mesleki kimliğin**” önemli bir faktörünü oluşturur. Ancak bu tür bir anlayış üzerine kurulan mesleki eğitim, o mesleğin gereklerini yerine getirebilecek elemanlar yetiştirme şansına sahip olabilir. Aynı şekilde ‘*kütüphaneci*’ mesleki kimliği ile, “**insani vasıflarla donatılmış kişiler**” olması profesyonelliğin bir gereğidir.

Profesyonellik yönünden kütüphanecilerin, örneğin, doktorlarla, avukatlarla ve gazetecilerle aynı düzeyde olduklarını kabul etmek zorundayız. Özellikle sözü edilen meslek grubu, bütün toplumsal kesime hitap ediyorsa, **-profesyonellik anlayışında-** toplumu doğru bilgiye en hızlı, en etkin ve en verimlilikte erişirmesi önem kazanmaktadır. Bunun için kütüphanecilik hizmetlerinin tanımlanması ve toplumun bilgi

---

²³ Hasan S. Keseroğlu. “Türkiye’de Kütüphane Kültürü”. *Türkiye’de Kütüphane ve Enformasyon Biliminin Kurumsal Gelişimi...Sempozyum Bildirileri (11-12 Mayıs 2000, İstanbul)*, İstanbul: TKD İstanbul Şubesi, 2000. s.94.

²⁴ A.g.e., s.95.

²⁵ Özer Soysal. “Mesleğe Hazırlanan Gençlere Bir Katkı”, *Türk Kütüphaneciliği: Bilginin Yargısı*, Ankara: TKD, 1998. s.267-268.

gereksinimleri saptanarak hizmetlerin buna göre geliştirilmesi gerekir. İlk önce yapılması gereken şey, 'bilgi kavramının' tanımlanması ve kütüphanecilere 'bilgi sosyolojisi', 'bilgi felsefesi' gibi konularda eğitim verilmesi zorunluluğu vardır. Özellikle uygulamadaki kütüphaneciler, mesleki alanda hızlı değişimlere uyum sağlayabilmek için kendilerini sürekli geliştirmek zorundadır. Ancak bu da eğitim kurumlarının dışında kendi bilgilendirme ve bilgi edinme süreçlerinin yaratmaları ile olanaklı hale gelebilir.

Diyebiliriz ki, özellikle uygulamadaki kütüphaneciler kendi deneyim ve tecrübelerini, sorunlarını başkalarına aktaramadığı ve paylaşmadığı sürece bu alanda etkin bir ulusal politikanın saptanarak uygulamaya koyabilme şansı bulunmamaktadır. Çünkü bizim mesleğimizi ve sorunlarımızı bizden iyi kimse anlayamaz.

Kütüphanecilik mesleği "profesyonelleşme" yolunda topluma ve bireylere ihtiyaç duyduğu bilgiye/bilgilere en hızlı, en etkin, en verimli ve en doğru bir şekilde erişirme gibi önemli bir misyonu vardır. Henüz meslek olarak kütüphanecilik, "profesyonelleşme" sürecini tamamlamamıştır. Ancak kütüphanecilik mesleğinin, toplumun ve bireylerin bilgi gereksinimlerini saptayarak değişen ve gelişen teknolojiler sayesinde sürekli hizmetlerini geliştirmesi ve değiştirmesiyle toplum içindeki yeri ve önemini koruyacaktır.

KAYNAKÇA

Ahmet Karakaş. "Meslek Lobiciliği ve Kütüphanecilik", *Türk Kütüphaneciliği*, 1992, 6(3), s.172-173.

"Amatör Profesyonellik", [Çevrim İçi] Elektronik adres:
http://www.journals.hacettepe.edu.tr/haydi/haydi2_1.html

Aysel Yontar (San). "Profesyonellik Açısından İstanbul Kütüphaneleri". *Türkiye'de Kütüphane Alanında Teori ile Uygulama İlişkisi Sempozyumu (7-8 Mayıs 1987, İstanbul)*, haz.Meral Alpay, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, 1988. S.191-207.

"Başarı Aslanın Midesinde", [Çevrim İçi] Elektronik adres:

http://www.bizimsahife.com/gbahcesi/gb.basari_aslanin_24.html

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, İstanbul: Milliyet Gazetecilik, s.9576.

[Çevrim İçi] Elektronik adres: <http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=profesyonellik>

"Danışmanların Etik Kuralları", [Çevrim İçi] Elektronik adres:
http://www.arge.com.tr/tr/danis_etik.html

Hasan S. Keseroğlu. “Türkiye’de Kütüphane Kültürü”. *Türkiye’de Kütüphane ve Enformasyon Biliminin Kurumsal Gelişimi...Sempozyum Bildirileri (11-12 Mayıs 2000, İstanbul)*, İstanbul: TKD İstanbul Şubesi, 2000. s.90-97.

Hülya Dilek. *Kütüphane Biliminin Kapsamı ve Türkiye’de Durum*. İstanbul: TKD İstanbul Şubesi, 1992. s.85-100.

İrfan Erdoğan. “Kitle İletişimi: İdeolojik ve Ekonomik Pazarlama”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: <http://media.ankara.edu.tr/-erdogan/massmedia.html>

Marianne Schwarzer, Paul Kaegbein. “Özel Kütüphanecilerin Meslek Özellikleri”, çev.Meral Alpay, *Türk Kütüphaneciliği*, 1993, 7(1), s.53-59.

Mehmet Cemil Özden. “Profesyonellik Üzerine...”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: http://www.mcozden.com/forum3_15pu.htm

Melvil Dewey. “Meslek Olarak Kütüphanecilik”, çev.Osman Ersoy, *TKDB*, 1958, 7(3-4), s.1-3.

Osman Tahsin Öcal. “Kütüphaneciliğimiz Üzerine”. *Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını: TKD’nin Kuruluşunun 50.Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri (17-21 Kasım 1999, Ankara)*, Ankara: TKD, 1999. s.439-447.

Oya Gürdal. “Niçin Mesleki Örgütlenme?”, *21.Yüzyıla Doğru Türk Kütüphaneciliği: 35.Kütüphane Haftası Bildirileri (15-21 Mart 1999, Ankara)*, Ankara: TKD, 1999. s.111-119.

Özer Soysal. “Mesleğe Hazırlanan Gençlere Bir Katkı”, *Türk Kütüphaneciliği: Bilginin Yazgısı*, Ankara: TKD, 1998. s.267-268.

Özlem Öğüt. “Profesyonellik ve Öğüt”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: <http://www.dergi.org/172001/1752.htm>

Russell Bowden. “Kütüphanecilerin ve Bilgileşim Görevlilerinin Mesleki Sorumlulukları”, çev.Selma(Alpay) Aslan, *Türk Kütüphaneciliği*, 1993, 7(4), s.269-280.

Tamer Sırcalı. “Profesyonellik ve Motivasyon”, [Çevrim İçi] Elektronik adres: http://sistem.ie.metu.edu.tr/profesyonellik_ve_motivasyon.htm

Tülin Sağlamtunç. “Johann Wolfgang von Goethe ve Batı’da Kütüphaneciye Bakış”, *Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü, Yarını: TKD’nin Kuruluşunun 50.Yılı Uluslararası Sempozyum Bildirileri (17-21 Kasım 1999, Ankara)*, Ankara: TKD, 1999. s.202-213.

İSTANBUL KÜTÜPHANELERİ VE BİLGİ-BELGE MERKEZLERİ

Kasım Çelik ve Naciye Demir*

İstanbul Kütüphaneleri ve Bilgi Belge Merkezleri Rehberi'nden bu sayıda sizler için Alman Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi ve IRCICA Kütüphanesi'ni seçtik. Kütüphaneleri tarihçesi ve koleksiyon özelliğiyle tanıtarak, bu yazı dizisine devam ediyoruz .

ALMAN ARKEOLOJİ ENSTİTÜSÜ KÜTÜPHANESİ

Tarihçe:Merkezi Berlin'de olan Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün (DAI) dokuz şubesinden biri İstanbul'dadır. Şubenin görevi Türkiye'de arkeoloji ve tarih araştırmalarının yürütülmesi ve geliştirilmesi çalışmalarına katkıda bulunmaktır. Alman Arkeoloji Enstitüsü DAI, İstanbul'un bilimsel etkinlikleri, klasik arkeolojinin ve mimari araştırmaların yanında prehistorya, Ön Asya arkeolojisi, Bizans Arkeolojisi, oryantalistik Osmanlı sanatı konularıyla da ilgilenmektedir. Alman araştırmacıların yanında, Türk araştırmacıların da çalışmaları ve eğitimleri de desteklenmektedir.

Alman Arkeoloji Enstitüsü Kütüphanesi, ağırlıklı olarak prehistorya, klasik arkeoloji, sanat tarihi, mimarlık, Bizans tarihi ve sanatı, Osmanlı tarihi ve sanatı olmak üzere yaklaşık 57.000 ciltlik bir koleksiyona sahiptir. Ayrıca, 250 civarında süreli yayını izlenmektedir.

Yararlanma Koşulları: Bilimsel araştırma yapanlar, docent, asistan ve araştırma görevlileri, yetkililerden izin alındıktan sonra, Pazartesi-Perşembe günleri saat 17:00 kadar çalışabilirler. Okuyucular kullanacakları kitapları öğleden önce almalıdır, çünkü öğleden sonra kitaplık görevlileri diğer işleriyle ilgilendilerinden dolayı bu konuda yardımcı olamamaktadırlar.

Çalışma Saatleri: Pazartesi-Cuma: 09:00-13:00

Adres:Ayazpaşa Cami Sok. No.48 Ayazpaşa –Taksim, Tel: 0212- 244 07 14

Web: www.dainst.org

IRCICA KÜTÜPHANESİ

Tarihçe: Uluslararası bir kuruluş olan (OIC) İslam Konferansı Teşkilatı'na bağlı İslam Tarih, Sanat ve Kültürü Araştırma Merkezi (IRCICA), tarih, bilim tarihi, sanat ve kültürel miras olmak üzere, İslam

---

* Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi

Kültürü ve toplumu konusunda pek çok alanda, araştırma, yayın, dokümantasyon ve enformasyon faaliyetlerini sürdürmektedir. IRCICA'nın en önemli amaçlarından birisi de, İslam kültürü ve toplumunu esas alan bir danışma kütüphanesinin kurulması ve geliştirilmesidir. Kütüphanede İslam dünyası kültürü, tarihi, edebiyatı, ve fikrî (entellektüel) tarihi konularında zengin bir koleksiyon bulunmaktadır. İnkunabeller ve nadir eserler kütüphanenin dermesinin değerini arttırmaktadır. Yurtiçi ve dışından Zeki Ali, Oktay Aslanapa, Vedat Eldem, Haydar Bammate, Necmettin Bammate, Ahmet Ateş, N. Nurettin Ege, Cevriye-İbrahim Artuk ve Nuri Arlasses gibi sahalarında isim yapmış kişilerin koleksiyonlarının kütüphaneye bağışlanmasıyla oldukça geniş ve seçkin bir koleksiyon oluşturulmuştur. Kütüphanede 54 ayrı dilde, 70.000 civarı kitap, 10.000 adet gri yayın, 350 adet yayınlanmamış doktora tezine ait mikrofilm ve mikrofiş, 971 adet atlas, harita ve plan, 1300 süreli yayın bulunmaktadır.

Yararlanma Koşulları: Kütüphaneden yararlanma serbesttir.

Çalışma Saatleri:Pazartesi-Cuma: 09:00-18:00, Cumartesi:09:00-17:00

Adres: Barbaros Bulvarı Yıldız Sarayı Çit Kasrı Beşiktaş Tel: 0212- 259 17 42(142)

KÜTÜPHANE ADI	ADRES	TELEFON	WEB
Bahçeşehir Üniversitesi Bahçelievler Kampüsü Kütüphanesi	Bahçeşehir	0212 669 65 23	http://library.bahcesehir.edu.tr
Bahçeşehir Üniversitesi Bahçelievler Kampüsü Kütüphanesi	Eski Londra Asfaltı. Mehmetçik Sok. No.2 İncirli	0212 442 18 16 (207)	http://library.bahcesehir.edu.tr
Bakırköy Rıfat Ilgaz İlçe Halk Kütüphanesi	Kartaltepe Mah. İncirli Cad. Yavuklular Sok. No.2 Bakırköy	0212 572 79 71	
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü	Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı (Arşiv ve Kütüphanesi) Ticarethane	0212 513 88 70 72	

	Sok. No.12 Sultanahmet		
Bayrampaşa Oğuzhan İlçe Halk Kütüphanesi	Özel İdare İş Merkezi Bayrampaşa Kaymakamlığı Kat.1 No.101 Bayrampaşa	0212 674 94 10	
Beşiktaş Belediyesi Bahriye Üçok Kütüphanesi	Ortaköy Kültür Merkezi Dereboyu Cad. Dere Çıkması No.1 Ortaköy	0212 236 59 01/ 0212 236 58 01	
Beyazıt Devlet Kütüphanesi	İmaret Sok. No. 18-19 Beyazıt	0212 522 31 67	
Beykent Üniversitesi Kütüphane ve Öğrenme Kaynakları Merkezi	Gürpınar E-5 Yol Ayrımı Beylikdüzü- Büyükçekmece	0212 872 6432 /(103)	www.beykent.edu.tr/kutuphane.htm
Beykoz Kemalettin Tuğcu İlçe Halk Kütüphanesi	Fevzi Paşa Cad. Beykoz	0216 323 68 05	
Bakırköy Rıfat İlgaz İlçe Halk Kütüphanesi	Kartaltepe Mah. İncirli Cad. Yavuklular Sok. No.2 Bakırköy	0212 572 79 71	
Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi	Rumeli Hisarı Bebek	0212 358 15 40	www.library.boun.edu.tr
Borusan Kültür ve Sanat Merkezi Müzik Kütüphanesi ve Arşivi	İstiklal Cad. No.421 Beyoğlu	0212 292 06 55	www.borusansanat.com
British Council Library	Akdoğan Sok. No.43 Beşiktaş	0212 327 27 16 /0212 234 72-18-20 (geçici)	www.britishcouncil.org.tr/turkish/infoexch